

תוכן העניינים

1	מבוא
3	1. טיפולים במים במרוצת ההיסטוריה
7	2. הטיפולים באתרי מרפא: מונחים והגדרות
11	3. השפעת הרחצה על המערכות הפיזיולוגיות
14	4. ים המלח כאתר מרפא
25	5. אתר מרפא למחלות ריאומטיות
25	הקדמה
26	מבנה המפרקים
28	אבחון דלקת מפרקים
28	מנגנונים אפשריים של טיפולים במים לדלקות מפרקים
31	מחלות מפרקים דלקתיות
31	א. דלקת מפרקים שיגרונית
39	ב. דלקת מפרקים ספחתית
42	ג. אנקילוזינג ספונדיליטיס
45	ד. דלקת מפרקים של העלומים
47	מחלות מפרקים לא־דלקתיות
47	א. אוסטיאוארתריטיס
52	ב. פיברומיאלגיה
55	ג. כאבי גב תחתון
57	ד. מחלות ריאומטיות ואורתופדיות אחרות

60	6. אתר מרפא למחלות עור
60	א. ספחת
67	ב. ויטליגו
69	ג. דרמטיטיס אטופית
71	ד. טיפולים בים המלח במחלות עור נוספות
73	7. אתר מרפא למחלות ריאה
73	א. מחלת ריאה חסימתית כרונית
77	ב. ציסטיק פיברוזיס
80	ג. אסטמה – גנחת הסמפונות
82	ד. סרקואידוזיס
84	8. אתר מרפא לחולי לב
89	9. אתר מרפא למחלות מעיים
92	10. ים המלח ומחלות עיניים
94	11. ים המלח ומחלות אף
96	12. הוריות נגד ותופעות לוואי של טיפולים בים המלח
103	13. ד"ר זאב מאור: תרומת המינרלים מים המלח לטיפוח היופי
111	14. שאלות ותשובות
117	נספח: מרפאות ושירותי בריאות באתרי המרפא בים המלח

מבוא

הצורך ברפואה משלימה וברפואה חלופית, המשלימות את הרפואה הקונוונציונלית, הרגילה, ומנסות לתת מענה לצרכים שזו אינה מספקת, הולך ורב בשנים האחרונות. קיים הבדל משמעותי בין הרפואה המשלימה לרפואה החלופית. הרפואה המשלימה, כפי שניתן להבין משמה, באה בתוספת לרפואה הרגילה בעוד הרפואה החלופית באה במקומה. עדיין אין הוכחות מדעיות חותכות באשר ליעילותם של רוב הטיפולים של הרפואה המשלימה או החלופית. יש יותר ממאה סוגים שונים של טיפולים הניתנים במסגרת הרפואה המשלימה או החלופית, כגון אקופונקטורה (דיקור), צמחי מרפא, תוספי מזון, רפואה הומיאופתית, עיסויים, רפואה נטורופתית, רפואה אוסתיאופתית, שימוש בשדות מגנטיים, רפואה כירופרקטית ועוד. מספר הפונים לרפואה המשלימה או החלופית בישראל, כרוב ארצות העולם המערבי, נמצא בעלייה מתמדת. באחד המחקרים שבוצעו בישראל נמצא כי מספרם עלה בשנים 1993–2000 מ-6% עד ל-10% מכלל החולים. רוב הפונים הם חולים כרוניים במחלות עור או מחלות מפרקים, או חולים במחלות ממאירות.

אתרי מרפא ורפואה משלימה וחלופית

באתרי מרפא מיוחדים שהוקמו במדינות רבות, בעיקר באסיה ובאירופה, ניתנים כיום טיפולים רבים שהם טיפולים משלימים וחלופיים. אמנם קיימים אלפי אתרי מרפא המטפלים במיליוני חולים מדי שנה, אך יעילותם של רוב הטיפולים הניתנים בהם לא נבדקה ולא הוכחה באופן מדעי במחקרים קליניים מבוקרים. את אתרי המרפא בנו בדרך כלל סמוך למקום נביעתם של מעיינות או מקורות מים אחרים שלמימיהם מייחסים תכונות מרפא, ליד מרבצי בוץ שיעילותו הוכחה בטיפול במחלות מפרקים ובמחלות אחרות או באזורים שבהם שוררים תנאי אקלים ייחודיים המסייעים לריפוי מחלות או להקלה בתסמיניהן. אתרי המרפא ממוקמים לרוב במקומות מבודדים, הרחק מהערים הגדולות, זאת כדי להעניק למטופלים הרגשת נופש וניתוק מכל טרדות היומיום, שהוכחו כמסייעים בשיפור

המערכת החיסונית ובהפחתת תסמיני המחלות. לכן מלון הממוקם בטבורה של עיר או במקום סואן וקורא לעצמו 'מלון ספא' אינו יכול להיחשב אתר מרפא רציני.

בישראל אתר המרפא העיקרי והידוע ביותר משתרע לאורך חופו המערבי של ים המלח. באתר זה, בניגוד לרוב אתרי המרפא האחרים בעולם, בוצעו מחקרים רבים במשך יותר מארבעים השנים האחרונות על ידי קבוצות חוקרים מישראל וממדינות אחרות. מחקרים אלה הוכיחו את יעילותם של הטיפולים השונים באתר כטיפולים משלימים במגוון רחב של מחלות עור, מפרקים, לב, ריאות ועוד. חלק ממחקרים אלו בוצע בעידור או במימון מלא או חלקי של 'מו"פ מרפא ים המלח' שליד המועצה המקומית תמר, משרד התיירות, משרד הבריאות, מפעל הפיס ומוסדות רבים אחרים. גם התאחדות בתי המלון תרמה תרומה נכבדה על ידי אירוח חינם של החולים שהשתתפו בחלק מהמחקרים. למרות תוצאות המחקרים טרם מצאה מדינת ישראל לנכון להכיר באזור זה כאתר מרפא לאומי, ובכך מתעכבת קבלתה לארגון העולמי של מדינות שלהן אתרי מרפא המבוססים על אוצרות טבע ואקלים ייחודי המוכרים על ידי המדינה (ISMH – International Society of Medical Hydrology and Climatology). ספר זה מיועד להעניק לקוראים ידע בסיסי בשטח רפואת הספא בכלל וזו שבים המלח בפרט. הספר מפרט את המחלות השונות ואת סוגי הטיפולים המגוונים בהן שיעילותם הוכחה, כולל טיפולים תרופתיים רגילים וטיפולים ייחודיים הניתנים בים המלח, אופן פעולתם, השפעתם של טיפולים אלו ותופעות הלוואי שלהם וכן שיקולים בעד ונגד שליחת החולים לאזור ים המלח.